

Bestrijding ganzenschade op Texel biedt perspectief voor heel Noord-Holland

Meer ganzen, meer schade

Ieder jaar veroorzaken ganzen in Noord-Holland meer schade aan landbouwgewassen, kwetsbare natuurgebieden en zijn er te grote risico's voor de vliegveiligheid rond Schiphol. De kosten daarvan lopen steeds verder op. In 2025 bedroeg de getaxeerde schade aan voorjaarsgras in heel Noord-Holland € 11,6 miljoen. Over het hele jaar en alle gewassen samen ging het om ruim € 22 miljoen. Een deel daarvan wordt vergoed uit publieke middelen.

De [groei van de schade](#) hangt samen met de groei van de ganzenpopulatie. Nederland is een aantrekkelijk land voor ganzen: er is veel water, er zijn veilige natuurgebieden en er is volop voedsel in de vorm van graslanden en landbouwgewassen. Door deze gunstige omstandigheden zijn de aantallen ganzen de afgelopen tientallen jaren sterk toegenomen.

Ganzen horen bij Nederland. Het zijn bijzondere vogels die een belangrijke rol spelen in de natuur. Tegelijkertijd zorgt een grote populatie voor steeds meer schade en risico's. De vraag is daarom niet *óf* ganzen onderdeel zijn van onze natuur, maar hoeveel schade en risico's we als samenleving acceptabel vinden.

Grenzen aan schade en risico's

De overheid heeft normen vastgesteld voor schade aan landbouw en natuur en voor risico's voor de vliegveiligheid. Voor landbouw gaat het bijvoorbeeld om de hoogte van schadevergoedingen die vanuit publieke middelen kan worden betaald. Voor natuur gaat het om [doelen](#) die zijn vastgelegd in Europese, nationale en provinciale regelgeving. Voor vliegveiligheid geldt dat risico's voor de luchtvaart zoveel mogelijk moeten worden beperkt.

Bij overschrijding van deze normen kunnen ganzen worden gedood als preventieve maatregelen onvoldoende helpen en de [gunstige staat van instandhouding](#) van de soort niet verslechtert door deze maatregel.

Een nieuwe aanpak is nodig

De Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE) heeft de wettelijke taak om te onderzoeken hoe binnen de wettelijke kaders aan de normen kan worden voldaan. De aanpak hiervoor staat beschreven in het Faunabeheerplan Ganzen 2025-2031. Dit plan is gebaseerd op uitgebreid wetenschappelijk onderzoek.

Uit de evaluatie van het vorige faunabeheerplan bleek dat de schade alleen kan worden verminderd door de populatie ganzen te verkleinen maar dat de bestaande aanpak daarvoor onvoldoende werkte. Ondanks de inzet van veel betrokken partijen bleef het aantal ganzen groeien en namen schade en risico's toe. Daarom stond in het nieuwe faunabeheerplan één vraag centraal: welke maatregelen werken daadwerkelijk om de omvang van de ganzenpopulatie te verminderen en daarmee schade en risico's terug te brengen?

Onderzoek laat zien dat niet alle maatregelen voldoende effect hebben. Maatregelen zoals [verjagen](#) en [nestbehandeling](#) kunnen lokaal helpen, maar hebben onvoldoende effect op de totale omvang van de populatie. Om tot een kleinere populatie te komen, is een gerichte aanpak nodig. Modelberekeningen laten zien dat hiervoor een hogere en effectievere inzet van afschot nodig is. De onderbouwing daarvan staat in [deel B](#) en [deel C](#) van het [faunabeheerplan](#). De resultaten van de pilot op Texel laten zien hoe zo'n aanpak er in de praktijk uit kan zien.

De Texelse aanpak als voorbeeld

In 2023 startte de FBE Noord-Holland samen met verschillende partners op Texel een pilot. Het doel was om te onderzoeken of een andere manier van werken kan leiden tot minder ganzen en minder schade. De aanpak bestaat uit drie onderdelen die elkaar versterken:

1. Samenwerken in het hele gebied

Ganzenschade ontstaat niet op één plek en is niet de verantwoordelijkheid van één partij. Ganzen bewegen tussen landbouwpercelen, natuurgebieden en rustgebieden. Daarom is samenwerking nodig.

Op Texel werken agrariërs, terreinbeheerders en Defensie (grondgebruikers) samen met de wildbeheereenheid en haar leden en de FBE Noord-Holland. Door kennis en verantwoordelijkheden te bundelen, wordt niet alleen naar afzonderlijke percelen gekeken, maar naar het hele gebied.

Grondgebruikers zijn verantwoordelijk voor het voorkomen van schade op hun eigen gronden. Zij kunnen daarbij gebruikmaken van de Wildbeheereenheid en haar leden. De FBE volgt de uitvoering van het faunabeheerplan, verzamelt resultaten en beoordeelt of de aanpak voldoende effect heeft.

2. De juiste maatregelen op het juiste moment

Op Texel wordt daarom ingezet op [maatregelen die aantoonbaar bijdragen](#) aan minder ganzen en minder schade. Daarbij is de timing belangrijk. Het beheer wordt afgestemd op de levenscyclus van ganzen.

In het vroege voorjaar wordt ingezet op [koppelafschot](#). Daarmee wordt voorkomen dat nieuwe ganzen worden geboren. In de zomer vindt afschot plaats van ganzen die aanwezig zijn en schade veroorzaken. Deze combinatie is belangrijk: alleen het beperken van nieuwe aanwas werkt pas op langere termijn, terwijl alleen het verminderen van de bestaande populatie onvoldoende is zolang die jaarlijks wordt aangevuld met nieuwe aanwas.

3. Voldoende capaciteit en ondersteuning

Effectief ganzenbeheer vraagt om voldoende mensen en middelen. Agrariërs, terreinbeheerders en schadebestrijders zetten zich al jarenlang in, vaak naast hun reguliere werkzaamheden. De omvang van de opgave vraagt echter om een betere organisatie van die inzet.

Op Texel zijn daarom praktische voorzieningen getroffen. Zo zijn op verschillende locaties [koelingen](#) geplaatst waar schadebestrijders ganzen snel en kosteloos kunnen afleveren. Het afschot kan daardoor bovendien beter worden benut binnen de [voedselketen](#). Ook worden [materialen](#), zoals lokganzen, beschikbaar gesteld.

Daarnaast worden beroepsmatige schadebestrijders ingezet op plekken waar beheer extra specialistische kennis of veel tijd vraagt, zoals [natuurgebieden](#) en locaties langs wegen.

Eerste resultaten zijn positief

De Texelse aanpak wordt inmiddels drie jaar toegepast en jaarlijks geëvalueerd. Daardoor kan goed worden gevolgd welke effecten de maatregelen hebben. De eerste resultaten zijn positief:

- Het aantal getelde ganzen op Texel daalde van bijna 20.000 tijdens de julitelling in piekjaar 2022 naar ruim 8.000 in 2026 – een afname van bijna 60%
- De getaxeerde schade aan voorjaarsgras daalde in diezelfde periode van ruim € 350.000 naar ongeveer € 230.000 – ruim een derde minder, en ruim de helft minder dan in 2025

De daling kwam niet meteen. In 2024 en 2025 liep de getaxeerde schade eerst nog op, terwijl het aantal ganzen al afnam. Dat past bij het karakter van populatiebeheer: het beperken van nieuwe aanwas werkt pas na enkele jaren door in de omvang van de populatie en daarmee in de schade. Ook het weer speelt van jaar tot jaar mee. In 2026 is voor het eerst een duidelijke daling zichtbaar in zowel het aantal ganzen als de schade. De komende jaren wordt onderzocht of deze ontwikkeling doorzet. Een daling van de schade is niet alleen belangrijk voor agrariërs en natuurgebieden. Schadevergoedingen worden betaald uit publieke middelen. Minder schade betekent daarom ook lagere maatschappelijke kosten.

Wat leert Texel ons?

De belangrijkste les van Texel is dat er niet één maatregel is die het verschil maakt. Effectief ganzenbeheer vraagt om een combinatie van samenwerking, maatregelen die aantoonbaar werken en voldoende capaciteit om deze op het juiste moment uit te voeren.

Texel is bovendien een eiland, met een eigen dynamiek. Er loopt onderzoek naar de herkomst van de ganzen die op Texel en Noord-Holland verblijven en naar de mate waarin de populatie vanuit andere gebieden wordt aangevuld. Die kennis is nodig om te bepalen wat van de Texelse aanpak overdraagbaar is naar de rest van Noord-Holland en Nederland.

De pilot laat zien dat praktijkervaring, monitoring en wetenschappelijk onderzoek elkaar kunnen versterken, maar ook dat samenwerking essentieel is. De resultaten van Texel leveren daarmee waardevolle informatie op voor de aanpak in de rest van Noord-Holland, waar naast landbouw en natuur ook de vliegveiligheid rond Schiphol meespeelt.

Het doel blijft hetzelfde: schade en risico's zoveel mogelijk beperken, met respect voor de gans als onderdeel van onze natuur.

Tabel 1 – Julitelling ganzen en getaxeerde schade voorjaarsgras op Texel

Jaar	Getelde ganzen (jultelling)	Schade voorjaarsgras	% t.o.v. vorig jaar
2022	19.670	€ 352.792	+28,0%
2023	14.148	€ 266.312	-24,5%
2024	12.558	€ 421.098	+58,1%
2025	13.397	€ 493.619	+17,2%
2026	8.140	€ 231.278*	-53,1%

* Voorlopig cijfer, op basis van de taxaties die op 25 juni 2026 in de database van BIJ12 waren geregistreerd.

Tabel 2 – Afschot op Texel per soort

Soort	2023	2024	2025	2026 (t/m 31 mei)
Grauwe gans	2.315	6.151	7.724	3.808
Nijlgans*	427	1.075	1.024	721
Brandgans	63	259	52	20
Kolgans	28	41	49	25
Canadese gans*	8	16	17	7
Boerengans**	3	42	38	19
Hybride gans**	1	4	69	4
Totaal	2.845	7.588	8.973	4.604

* Nijlgans en Canadese gans zijn exoten en vallen onder een ander regime dan de beschermde inheemse ganzensoorten. ** Boerengans en hybride gans betreffen verwilderde of gekruiste vormen.

De cijfers over 2026 lopen tot en met 31 mei en zijn niet vergelijkbaar met de volledige jaartotalen.

Het doden van ganzen is één van de mogelijkheden om schade door ganzen aan landbouw en natuur te beperken en risico's voor de vliegveiligheid zoveel mogelijk te voorkomen. In eerste instantie gaat het altijd om preventieve maatregelen (weren en verjagen). Pas wanneer deze onvoldoende effect hebben, komen dodelijke maatregelen in beeld (nestbehandeling, ruivangsten en afschot). Deze infosheet hoort bij het faunabeheerplan Ganzen 2025-2031 van de provincie Noord-Holland. Aan deze tekst kunnen geen rechten worden ontleend.